

Of je het nu passie, hyperfocus of fiep noemt, veel mensen met autisme kunnen zich helemaal verliezen in één onderwerp of bezigheid. Dat kan lastig zijn, maar ook heel gunstig. Bijvoorbeeld als je even weg wilt van de prikkels of als je, net als de vijf mensen in dit artikel, van je passie je werk hebt kunnen maken.

Door Anja Blatter/Taalmonteurs.nl

'Door mijn autisme kan ik goed matchen met kinderen'

Het lijkt wel magie: een gesloten jongen met nauwelijks zelfvertrouwen verandert in een creatieve entertainer. Jeffrey Wijkhuizen (33) bokste het voor elkaar en maakte van zijn goochelpassie zijn beroep.

'Toen ik een jaar of twaalf was, kreeg ik een goocheldoos van Hans Kazan. Ik wilde al snel meer en toen heb ik Kazan zelfs een mailtje gestuurd. Hij adviseerde mij om goochelboeken voor volwassenen te bestuderen. Mijn ouders vonden later een goochelaar, die met pensioen ging. Die wilde van zijn trucs af en zo is het balletje gaan rollen. Op mijn middelbare school ben ik veel gepest, waardoor ik geen zelfvertrouwen had. Ik was heel gesloten en praatte bijna niet. Maar nadat ik dolfijntherapie had gehad in Curaçao, werd ik ineens veel opener en durfde ik meer te praten. Daardoor kon ik makkelijker contact maken én goochelen. Dat goochelen bleef me erg aantrekken en na mijn schooltijd ben ik naar een soort privéschool gegaan met twaalf andere goochelaars. De bekende goochelaar Ger Copper, hij leeft helaas niet meer, was jarenlang mijn coach, mijn begeleider.

Je moet van je autisme je kracht maken. Ik heb er uiteindelijk voor gekozen om alleen te goochelen voor kinderen. Dat was de beste keus in mijn carrière. Door mijn autisme ben ik in mijn beleving jonger dan mijn kalenderleeftijd. Daardoor kan ik goed matchen met kinderen. Ik begrijp hun gedachten, hun manier van praten en hun manier van doen. Ik vind het vet om hun

reacties te zien en interactie met mijn publiek te hebben. Eigenlijk heb ik van twee passies mijn werk gemaakt. Ik ben namelijk ook autismecoach. Op een gegeven moment ontdekte ik dat mijn ervaringen zowel ouders als jongeren konden helpen. Ik heb toen een aantal lezingen gegeven en later ook een boek geschreven met de titel: *Ik ga geen boek schrijven*. (Vanwege mijn dyslexie wilde ik dat eerst niet doen.) Autismecoach zijn is totaal anders dan goochelen en mensen entertainen. Ik ben echt hulpverlener: ik help jongeren die tegen dezelfde dingen aanlopen als ik vroeger.'

>> lees verder op pagina 36

‘Ik kan goed intunen en aanvoelen wat mijn klanten willen’

Birgitte Paffen (54) is interieurontwerper en heeft al 22 jaar haar eigen bedrijf: BinnenZinnig. Nadat haar zoon vijf jaar geleden de diagnose autisme kreeg en ze daar een boek over las, wist ze meteen: 'Dit gaat ook over mij!'

'Ik was als kind altijd creatief bezig en wilde al vroeg binnenhuisarchitect worden. Het leek me leuk om een huis vanbinnen mooi te maken. Mijn moeder heeft me verteld dat er op de kleuterschool kindjes naast mij kwamen zitten, om na te tekenen wat ik aan het tekenen was. Ik tekende ook tijdens de wiskundeles op de middelbare school. Als ik teken, ben ik in mijn eigen wereld en kan ik beter luisteren en opnemen.

Ik ben begonnen met de opleiding fysiotherapie, maar ik voelde me daar helemaal niet thuis. Uiteindelijk ben ik naar de kunstacademie gegaan, maar na een aantal burn-outs ben ik gestopt met school.

Ik heb zeven jaar lang voor onze drie kinderen gezorgd en toen de jongste één was, heb ik mijn passie gevolgd en ben ik de thuisstudie interieurontwerper gaan doen. Daarna ben ik begonnen met mijn eigen bureau. Ik kan goed intunen en aanvoelen wat mijn klanten willen. Ik voelde bijvoorbeeld bij een vloerkleed direct aan: dit is iets voor deze mensen. Die mensen waren heel blij met dat vloerkleed en het is zelfs met de verhuizing meegegaan! Naast mijn werk heb ik ook nog hobby's. Ik vind schilderen leuk en maak ook graag keramiek, lampen en beelden. Ik weet niet hoe dat bij andere mensen met autisme is, maar ik denk dat mijn aanleg voor dit werk komt doordat ik geen filter heb. Bovendien heb ik oog voor detail en kan ik alles wat ik zie en hoor, goed onthouden. Ik heb daarnaast een goed ruimtelijk inzicht en kan een huis al helemaal inrichten in mijn hoofd.

Ik vind met name kleur heel belangrijk. Als ik buiten loop,

maak ik er een sport van om de kleuren die ik zie, te definiëren of te bedenken hoe je die kleur zou kunnen mengen. De natuur is een oneindige bron van kleurpaletten.'

Christie | © Jade Sastro

Christie Zwart (36) kreeg ruim drie jaar geleden de diagnose autisme, bovenop de diagnose adhd die ze zo'n tien jaar geleden kreeg. Ze is kunstenaar en werkt nu met veel plezier als tattooëerder.

'Enkele jaren geleden ontmoette ik iemand die autisme had en die in veel opzichten erg op mij leek. Ik liep al jaren met de vraag of ik autisme heb en ik wilde weleens duidelijkheid. Die kreeg ik met de diagnose. Als klein kind tekende ik al veel. Dat gaf me rust. Zo kon ik uit de werkelijkheid ontsnappen en me terugtrekken in mijn eigen fantasiewereld. Ik heb altijd een rijke verbeelding gehad en die kon ik in mijn kunst gaan uiten. Bovendien was ik erg geïnteresseerd in kunst. Als klein kind ging ik al met mijn vader naar musea en ik vind musea nog steeds erg leuk.

Ik ben afgestudeerd als kunstschilder. Door mijn autisme heb ik een goed oog voor detail en ben ik erg gevoelig voor zaken die visueel niet kloppen. Dat laatste was lastig op de kunstacademie: bij elke verkeerde kwaststreek dacht ik dat mijn werk helemaal verpest was. Ik probeer daar nu wel anders mee om te gaan, door mezelf voor te houden dat het niet altijd perfect hoeft te zijn. Kunst is een mooie manier om jezelf uit te dagen.

Na mijn afstuderen heb ik vanwege de financiële crisis een tijdje in de horeca gewerkt, maar daar werd ik ongelukkig van. Toen ben ik verder gaan zoeken naar betaald werk waar ik mijn ei in kwijt zou kunnen. Zo ben ik bij tattooëren uitgekomen. Dat bleek een schot in de roos. 'Mensen' zijn een tijd lang mijn speciale interesse geweest, en dat helpt mij zeker in mijn werk nu. Ik vind het leuk om met mensen om te gaan en om klanten blij te maken. Mijn autisme zit me daarbij niet in de weg. In mijn werk loop ik namelijk vaste momenten af, die duidelijk zijn en altijd ongeveer hetzelfde: de klant komt binnen, ik laat de ontwerpen zien en na het kiezen kan ik aan de slag.'

‘Kunst is een mooie manier om jezelf uit te dagen’

‘Ik werk impulsief, het gaat mij om het verhaal’

Sietse Terpstra (40) kreeg zeven jaar geleden de diagnose autisme. Hij publiceerde al 22 dichtbundels, schildert, fotografeert en treedt een aantal keer per jaar op met zelfgeschreven liedjes.

'Ik publiceer elk jaar een dichtbundel, waarvoor ik ook zelf het omslag ontwerp. Mijn allereerste gedichten zette ik op een weblog en ik vond het leuk als mensen reageerden, zeker als ze het mooi vonden of zeiden dat ze er zelf ook iets mee konden.

Ik heb geen cursus gehad om gedichten te leren schrijven. En er was niet iemand die zei: goh, dat moet je eens doen. Het begon zoals bij veel mensen met sinterklaasgedichten. Ik ben daar vrij goed in. Als het sinterklaastijd is, dan krijg ik weleens het verzoek om een gedicht te maken. Ik hoef iemand niet eens te kennen om binnen een halfuur een gedicht te maken. Maar het is natuurlijk wel anders dan bij mijn andere gedichten. Die gaan over mijn eigen leven en wat ik meemaak. Ik denk nooit superveel na en werk meestal impulsief. Het gaat mij meer om het verhaal dat ik vertel. En als het niet rijmt, is het ook goed.

Ik heb altijd wel creatieve dingen gedaan, ook als kind. Ik schilder nu ook en ik ben sinds kort met fotografie bezig. Daarnaast probeer

>> lees verder op pagina 38

ik een aantal keren per jaar op te treden, onder andere op open podia. Ik speel gitaar, piano, mondharmonica en sinds kort ukelele. De teksten heb ik natuurlijk al en de muziek componeer ik ook zelf.

Ik vind het optreden zelf niet zozeer spannend, maar wel alles eromheen. Is het goed geregeld? Hoe reageren mensen? Je komt weleens ergens en dan is het heel rommelig. Het heeft niet zoveel zin om daar van tevoren iets over aan te geven. Ik wil gewoon optreden en dan ben ik niet echt bezig met autisme. Mensen die mij inhuren, weten ook niet dat ik autisme heb. Voor je het weet, wordt het een soort patiëntenkunst: o, wat knap van je. Daar krijg ik toch de kriebels van!

Sietse

‘Mijn empathisch vermogen is enorm gegroeid’

Jelle Ditmar (29) leerde zichzelf al vroeg pianospelen, speelde een tijdje in een rockband en maakt nu muziek voor film, televisie en games. Voor zijn werk moet hij regelmatig op reis naar Amerika of Engeland.

‘Na het zien van een film met muziek van Hans Zimmer, zo rond mijn zestiende, dacht ik: dit wil ik ook gaan doen. Toen ben ik al begonnen met het schrijven en componeren van liedjes.

Later ben ik gevraagd voor een rockbandje, waarin ik covers speelde en waarvoor ik zelf liedjes heb geschreven. Tijdens een muzikantendag ergens in 2018 hebben wij een aantal grote platenmaatschappijen, zoals Universal en Sony, onze muziek laten horen. Maar die vonden het nog niet goed genoeg. Ik liet daarna aan een andere platenmaatschappij mijn orkestrale muziek horen en dat was een schot in de roos. Ze vonden mijn composities goed, maar mijn mixen konden nog wel wat aandacht gebruiken. Ik ben toen gestart aan de School of Audio Engineering in Amsterdam. Drie maanden later waren mijn mixen zo sterk verbeterd, dat ik een contract aangeboden kreeg voor een album bij BMG.

De hoofdmoot van mijn werk is nu het componeren van muziek voor film en tv. Ik heb muziek gemaakt voor onder andere Warner Bros en Universal. Voor een van mijn tracks - *Time Is Up* - heb ik onlangs een Mark Award gekregen, een soort Grammy voor dit soort producties. Ik denk dat ik niet zo muzikaal zou zijn geweest als ik geen autisme had gehad. Door mijn autisme kan ik immers goed focussen op dingen die mij interesseren. Dat heeft

ook nadelen. Door mijn hyperfocus vergeet ik bijvoorbeeld weleens om te eten of te slapen. Ik ben dan wel autistisch, maar ik ben vrij extravert en kan makkelijk met mensen praten. Dankzij mijn muziek communiceer ik beter met andere personen. Mijn empathisch vermogen is door het maken van muziek enorm gegroeid. Ik hoef niet naar Los Angeles of Londen te verhuizen en wil hier in Emmeloord een studio bouwen met leer-werkplekken voor mijn medeleerlingen van het speciaal onderwijs, zodat de mensen met wie ik ben opgegroeid eenzelfde kans krijgen als ik heb gehad.' ●

Paul Reukers (1955) kreeg zijn diagnose rond zijn 53^e jaar, is al heel lang getrouwd en heeft zes soorten huisdieren. Tot aan zijn vervroegde pensioen werkte hij als fraude-deskundige kindersmokkel.

Dankjewel Thijsje!!!

Van hondje Thijsje ben ik een stukje meer gewoon mens geworden. Ik wist al wel dat een hond goed voor je is als je met autisme gezegend bent. Dat een gepaste lik op een goed moment zo enorm veel uit zou maken had ik nooit verwacht. Vóór Thijsje dwarrelde ik tussen alle mensen en gebeurtenissen door om te voorkomen dat ik een verwachting zou veroorzaken.

Heb je een (héél erg leuke) hond bij je, ontkom je echter nergens aan. En dat is niet eens al te vervelend, omdat een beetje goed hondje (zoals mijn Thijzemens) je met vaste hand tussen de ellende(lingen) doorstuurt. Hij pikt gewoon waar nodig alle aandacht in, of hij maakt van iemands verdriet een lachbui.

Iedereen is blij als mijn ventje langs is geweest. Bovendien maakt een beetje hondje jouzelf met zijn hondenogen elke minuut van elke dag weer warm vanbinnen, en dat is hartstikke gezond voor je. Dankzij Thijsje voel ik me een dubbeltje meer waard, en kom ik een beetje beter mee bij wat gewoon wordt genoemd.

Twee maanden terug was de longkanker niet terug bij Thijs, maar een week terug bleek hij wel een gezwel op zijn hart te hebben. Hij werd al steeds langzamer, waarna een echo zijn euvel verklapte. Ik schrok enorm, en van alle kanten (die ik zonder Thijs nooit had gekend) werd me maar weer eens sterkte gewenst. Gelukkig gaf de plaspil (en nog wat) Thijsje weer energie. En mij veel natte dweilen, maar ach.

Na een paar dagen was het vanochtend, en werd ik op zondag al om acht uur wakker gelikt en -gepiept door mijn mannetje. Om spontaan wildplassen voor te zijn, ben ik in recordtijd met Thijs en met een half slapende Loki naar buiten gevlogen. Eenmaal terug thuis koos Thijs zelf een geschikt ligplekje bij mij. Hij begon hard en steeds harder te hijgen tot hij helemaal stopte met ademen...

Ik heb naar alle lusten van mijn eigen hart een hele tijd met mijn hoofd op hem liggen huilen. En toen was ik van het ene op het andere moment totaal hulpeloos. Na ruim tien jaar elke minuut samen, was ik mijn beste vriend en bijna-gewoon-mens-maker kwijt!!!

Thijs ligt nu met wat koelelementen aan mijn voeten, maar ik mis hem, en het leven voelt ontzettend eng. Het wordt nog een hele klus om me weer te kunnen voelen zoals Thijsje dat voor mekaar kreeg. ●

'Dankzij Thijsje voel ik me een dubbeltje meer waard'